

Viering vierde scheppingsdag

- voor een zondagse gezinsdienst

Samensteller: Peter Siebe

Drs. Peter H. Siebe is voorzitter van het Christelijk Ecologisch Netwerk, waarin 15 organisaties van voornamelijk protestants-christelijke en evangelische signatuur samen werken aan het stimuleren van de zorgzame omgang met Gods schepping

Lezingen

Hoofdgedachte

De hemellichamen – zon, maan en sterren – dienen om dag en nacht te markeren maar ook seizoenen en jaren, vertelt Genesis 1.

In deze zondagsviering staat de markering van het *jaar* centraal. Om de zeven jaar moest Israël het Sabbatsjaar vieren. Het land had dan rust, lag braak. Elk 50e jaar was een Jubeljaar, een jaar van vrijlating en kwijtschelding van schuld. Maar daar is niets van terechtgekomen .... Een veelzeggende geschiedenis.

Openingsliederen:

Liedboek voor de kerken Gezang 381

Taizé lied nr. 21: Mijn ziel verstillt in rust en vrede bij God

stilte

Begroeting

Votum: uitspreken van toewijding aan God:

Wij vertrouwen ons leven toe aan de HEER, die hemel en aarde gemaakt heeft
Die trouw is tot in eeuwigheid en niet loslaat het werk van zijn handen.

Zegenbede: De HEER moge ons genade en vrede geven

Door onze Heer Jezus Christus

In de gemeenschap van de Heilige Geest

Lied

Liedboek voor de Kerken Zingen: Gezang 479: 1

(alternatief: Gezang 39: 1-3 in wisselzang: vrouwen, mannen, allen)

Gebed

Wij prijzen U, Eeuwige, Schepper van hemel en aarde, dat U het licht geschapen hebt, dat u zon, maan en sterren hebt gemaakt en ons het ritme van dag en nacht hebt gegeven.

Wij prijzen u omdat U Zelf Licht bent. In U is geen duisternis. U hebt ons leven aan het licht gebracht maar wilt het ook in uw licht brengen.

Wij belijden U dat wij dat licht van u niet kunnen doorstaan, wij vallen door uw mand door onze fouten en gebreken.

Wij belijden U dat wij het ritme van dag en nacht, dat grenzen stelt aan onze ambities, zovaak niet eerbiedigen bij ons kunstlicht, terwijl we wel aanvoelen dat dit ook tot onze eigen schade is.

Wij bidden u: vergeef ons.

Wij bidden U: ontferm u over ons en over deze wereld die van U is met al haar wel en wee.

Wij bidden U: vernieuw ons tot wie we echt zijn, door uw heilige Geest.

Doe uw Koninkrijk voorgoed doorbreken in deze wereld. Dat is ons diepste verlangen en dat hebt U beloofd te zullen doen.

Amen

Kinderlied:

Zie de zon, zie de maan (R. Zuiderveld), Evangelische Liedbundel nr. 476 (in te leiden met toespraakje tot de kinderen over het thema voordat die in een nevendienst om hun eigen niveau aan het werk gaan)

Lezing Genesis 1 vers14-19:

God zei: Er moeten lichten aan het hemelgewelf komen om de dag te scheiden van de nacht. Ze moeten de seizoenen aangeven en de dagen en de jaren, en ze moeten dienen als lampen aan het hemelgewelf, om licht te geven op de aarde.'

En zo gebeurde het. God maakte de twee grote lichten, het grootste om over de dag te heersen, het kleinere om over de nacht te heersen, en ook de sterren. Hij plaatste ze aan het hemelgewelf om licht te geven op aarde, om te heersen over de dag en de nacht en om het licht te scheiden van de duisternis. En God zag dat het goed was. Het werd avond en het werd morgen. De vierde dag.

Lied: Psalm 19 vers 1-3 (wisselzang: mannen – vrouwen – allen)

Lezing Leviticus 25 (geheel)

De HEER zei tegen Mozes op de Sinai: zeg tegen de Israëlieten: “Zes jaar achtereen mogen jullie je land inzaaien ... Maar het zevende jaar moeten jullie het land laten rusten. Het is een sabbatsjaar dat aan de HEER gewijd is ...” (vers 1-4)

Elk vijftigste jaar zal voor jullie en heilig jaar zijn, waarin kwijschelding wordt afgekondigd voor alle inwoners van het land. Dit is het jubeljaar, waarin ieder naar zijn eigen grond en zijn eigen familie kan terugkeren (vers 10)

Overweging

De hemellichamen – zon, maan en sterren – dienen om dag en nacht te markeren maar ook seizoenen en jaren, lazen we in Genesis 1.

Dag en nacht komen in de Bijbel veel voor in een figuurlijke of zinnebeeldige betekenis. ‘Dag’ staat dan voor het licht, voor alles wat aan het licht mag komen, het goede, het ware, het schone. Denk ook aan wat Jezus zegt: *zolang her dag is, moeten we het werk doen van hem die mij gezonden heeft; straks komt de nacht en dan kan niemand iets doen*’ (Johannes 9 vers 4).

‘Nacht’ staat voor het ongerepte, het kwade, dat wat ‘werken der duisternis’ wordt genoemd. ‘Neem geen deel aan de vruchteloze praktijken van de duisternis, maar ontmasker die juist .... eens was u duisternis, maar nu bent u licht, door uw bestaan in de Heer’ (Brief aan de Efeziërs 5 vers 8).

Over het licht en de dag ontdekken we:

- God is licht (‘God is licht en in Hem is in het geheel geen duisternis’, 1 Joh. 1:5-7.)
- God schiept de dag als ‘getemd licht’ voor mens, dier en plant, ‘licht op handzaam formaat’, daar kunnen mens en dier het bij uithouden
- God wil dat wij als (kinderen van het) licht leven

Over de duisternis en de nacht ontdekken we:

- de duisternis jaagt angst aan: de grote tegenstander van God is de ‘vorst der duisternis’
- God temt de duisternis tot de op zich goede nacht: de nacht geeft de mens rust (sommige dieren en planten zijn juist dan wakker!)
- de nacht blijft het symbool van duisternis en boze machten (Jezus werd in de nacht verraden en gevangengenomen: Johannes 13:30; het werd duister toen Hij aan het kruis hing)
- op de nieuwe aarde zal het geen nacht meer zijn (Openbaring 22:5)

Zon, maan en sterren markeren primair het ritme van dag en nacht (en niet te vergeten de getijden van eb en vloed). De morgen is om te beginnen, de avond om op te houden.

Maar ze markeren ook de week: ook daar zijn dagen om te werken, en één dag om daarmee op te houden. En de seizoenen waardoor werk en rust elkaar afwisselen. Bovenop deze natuurlijke ritmieken legt God Zelf nog een eigen ritme in de jaren. Om de zeven jaar moest Israël het Sabbatsjaar vieren (Leviticus 25 en 26). Het land had dan rust en lag braak. Bedenk wel: dit Sabbatsjaar was niet automatisch af te leiden uit de natuur!

Na zeven Sabbatsjaren moest dan elk 50^e jaar een Jubeljaar zijn, een feestjaar van kwijtschelding van schuld en vrijlating van wie zich had moeten verkopen.

In de praktijk is er van de viering van Sabbats- en Jubeljaar niets terecht gekomen. De overlevering wil dat dit een van de redenen was dat het volk Israël 70 jaar in ballingschap moest: om het land de rust te geven die het al die eeuwen had gemist door die speciale jaren niet te vieren. Een ook voor ons veelzeggende geschiedenis .. want: waarom zou dat Sabbats- en Jubeljaar nooit gevierd zijn? Zouden *wij* er vertrouwen in hebben dat het goed met ons zou komen als we om de 6 jaar een heel jaar niet zouden werken?

Wij weten vaak niet van ophouden. ’s Avonds niet, als het bureaulampje bij onze computer tot in de nacht aan staat. ’s Zondags evenmin, als we ons moedwillig blootstellen aan (gedachten over) het werk dat ons bezig houdt, of aan wat de media of de ontspanningsindustrie bieden. Na elke vakantie willen we graag iets van dat vakantieritme vasthouden maar het glipt ons door de vingers. Jaar in jaar uit presteren en consumeren we maar door. Van sabbats- en jubeljaren hebben wij en onze bazen, collega’s of klanten nog nooit gehoord of werk van gemaakt en ze zouden er gek van opkijken. Of ... zouden zij - en wij - er bij nader inzien van op ademen? Hoe zouden u en ik gestalte kunnen geven aan dat aloude, nooit gevierde maar o zo bevrijdende sabbats- en jubeljaar?

Lied

Liedboek voor de Kerken Gezang 281

(alternatief: Gezang 39: 4-6 in wisselzang: allen – kinderen + jongeren – allen)

Dankgebed en voorbede

Lied

De aarde is vervuild (A.F. Troost), Evangelische Liedbundel nr. 403

Collecte

Zegen:

De Heer zij voor u
om u de goede weg te wijzen.

De Heer zij naast u
om u te beschermen.

De Heer zij onder u
om u op te vangen.

De Heer zij in u,
om u te troosten.

De Heer zij boven u,
om u te zegenen.

AMEN

Slotlied: Gezang 479:4 Liedboek voor de Kerken
(Alternatief: Gezang 39: 8 en 9)